

A9. ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟΥ

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, σε επίπεδο αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων, που συνήλθε στις 12 και 13 Δεκεμβρίου 1997 στο Λουξεμβούργο, αποτελεί για πολλούς ένα ιστορικό ορόσημο για το μέλλον της ΟΝΕ και της Ευρώπης γενικότερα. Προσδιόρισε τη διαδικασία συντονισμού των οικονομικών πολιτικών στο τρίτο στάδιο της ΟΝΕ και έλαβε αποφάσεις για τη διεύρυνση της Ε.Ε. προς τις χώρες της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης και την Κύπρο, θέτοντας τέρμα στις διαιρέσεις του παρελθόντος. Παράλληλα άρχισε ένα συνολικός προβληματισμός για την ανάπτυξη της Ένωσης και των πολιτικών της προκειμένου να αναζητηθούν απαντήσεις ανάλογες προς τις προκλήσεις που διαφαίνονται πέραν του έτους του 2000.

A9α. Ο ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ

Η ΟΝΕ θα συνδέσει ακόμη περισσότερο τις οικονομίες των κρατών μελών της ζώνης του ευρώ. Τα κράτη μέλη θα μετέχουν από 1/1/99 σε ενιαία νομισματική πολιτική και σε ενιαίο μηχανισμό συναλλαγματικής ισοτιμίας. Ωστόσο, οι οικονομικές πολιτικές και ο καθορισμός των μισθών και ημερομισθίων παραμένουν εθνική αρμοδιότητα με την επιφύλαξη των περιορισμών του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης που απαιτεί όπως το δημοσιονομικό έλλειμμα μη υπερβαίνει το 3% του ΑΕΠ σε διαρκή βάση, δηλαδή σταθερά μετά την 1/1/99 και επί πλέον δίνει κατεύθυνση για σύνταξη ισοσκελισμένων ή τελικά πλεονασματικών προϋπολογισμών. Στο μέτρο όμως που οι εθνικές οικονομικές εξελίξεις επηρεάζουν τις προοπτικές του πληθωρισμού στη ζώνη του ευρώ, επηρεάζουν και τη νομισματική κατάσταση της ζώνης. Για το λόγο αυτό, η μετάβαση προς το ενιαίο νόμισμα απαιτεί στενότερη εποπτεία και συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Πρόβλημα όμως προέκυψε με τα κράτη μέλη που δεν μετέχουν από την αρχή στην ΟΝΕ (Ηνωμένο Βασίλειο, Ελλάδα, Δανία, Σουηδία). Τα κράτη αυτά μετέχουν στην ενιαία αγορά. Η ανάγκη συνεπώς να εξασφαλισθεί μεγαλύτερη σύγκλιση και ομαλή λειτουργία της ενιαίας αγοράς απαιτεί να συμμετέχουν και τα κράτη αυτά στο συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Ποιο όργανο όμως θα ασκεί το συντονισμό; Υπάρχουν ιδιαίτερα θέματα που αφορούν μόνο τα κράτη της ζώνης του ευρώ και ποιοι θα αποφασίζουν γι' αυτά; Αναπτύχθηκαν δύο διαφορετικές στρατηγικές. Η Γαλλία προσπάθησε να δημιουργήσει ένα νέο όργανο στο οποίο θα μετείχαν μόνο τα κράτη που θα επελέγοντο για τη ζώνη του ευρώ και το οποίο θα ήταν αρμόδιο για ορισμένα ζητήματα οικονομικής και νομισματικής πολιτικής. Το ονόμασε EURO-X Council. Σε περίπτωση που οι χώρες που μετέχουν στην ΟΝΕ είναι ένδεκα η ονομασία θα διαμορφώνετο σε EURO-11 Council ή Συμβούλιο του Ευρώ των ένδεκα. Η πρόταση αυτή έτυχε της υποστήριξης της Γερμανίας και άλλων χωρών του σκληρού πυρήνα, αλλά συνάντησε τη σφοδρή αντίδραση του Πρωθυπουργού του Ηνωμένου Βασιλείου Τόνι Μπλαιρ και των άλλων pre-in κρατών. Έπρεπε να υπάρξει ένας συμβιβασμός για να μη τιναχθούν οι εργασίες του Ε.Σ. του Λουξεμβούργου στον αέρα. Ο ικανότατος Πρωθυπουργός της φιλοξενούσας χώρας Ζαν - Πιερ Γιούνκερ συνέβαλε αποφασιστικά στην εξεύρεση λύσης της οποίας τα κύρια χαρακτηριστικά είναι τα εξής:

- Το Συμβούλιο Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών (ECOFIN Council) παραμένει, σύμφωνα με τη Συνθήκη, το μόνο όργανο συντονισμού των οικονομικών πολιτικών και διαμόρφωσης της συναλλαγματικής πολιτικής της Ε.Ε. Είναι το μόνο όργανο που θα λαμβάνει αποφάσεις.
- Οι Υπουργοί των κρατών που μετέχουν στη ζώνη του ευρώ δικαιούνται να συναντώνται άτυπα για να συζητούν θέματα που συνδέονται με τις κοινές συγκεκριμένες αρμοδιότητές τους όσον αφορά το ενιαίο νόμισμα. Η Επιτροπή και όταν ενδείκνυται η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα θα καλούνται να μετέχουν στις άτυπες αυτές συνεδριάσεις.
- Οσάκις ανακύπτουν θέματα κοινού ενδιαφέροντος συζητούνται από τους Υπουργούς όλων των κρατών μελών της Ε.Ε.

Στη συνέχεια το Ε.Σ. καθόρισε το περιεχόμενο του συντονισμού και της παρακολούθησης των εθνικών οικονομικών πολιτικών. Αυτό περιλαμβάνει:

1. στενή παρακολούθηση των μακροοικονομικών εξελίξεων στα κράτη μέλη, ώστε να εξασφαλίζεται σταθερή σύγκλιση, καθώς και των εξελίξεων των συναλλαγματικών ισοτιμιών του ευρώ
2. παρακολούθηση των διαρθρωτικών πολιτικών των κρατών μελών στις αγορές εργασίας, προϊόντων και υπηρεσιών, καθώς επίσης του κόστους και των τιμών, ιδιαίτερα στο μέτρο που επιδρούν στις δυνατότητες να επιτευχθεί βιώσιμη και μη πληθωριστική ανάπτυξη και δημιουργία θέσεων εργασίας
3. εποπτεία των δημοσιονομικών καταστάσεων και πολιτικών, σύμφωνα με τη Συνθήκη και το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης
4. ενθάρρυνση της φορολογικής μεταρρύθμισης, ώστε να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα και να περιορισθεί και τελικά να εξαλειφθεί ο ζημιολογός φορολογικός ανταγωνισμός
5. ο ενισχυμένος συντονισμός της οικονομικής πολιτικής πρέπει να είναι σύμφωνος με την αρχή της επικουρικότητας, να μη θίγει τις αρμοδιότητες των εθνικών κυβερνήσεων για τον καθορισμό των διαρθρωτικών και δημοσιονομικών πολιτικών με εξαίρεση τις υποχρεώσεις των κρατών που προκύπτουν από το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης και την ανεξαρτησία του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών στην επιδίωξη του πρωταρχικού του στόχου που είναι η σταθερότητα των τιμών
6. τα κράτη μέλη θα σέβονται το ρόλο του ECOFIN σαν κεντρικού οργάνου λήψης αποφάσεων οικονομικού συντονισμού, το οποίο με τη σειρά του θα σέβεται τις εθνικές παραδόσεις καθώς και τις αρμοδιότητες και ευθύνες των κοινωνικών εταίρων στη διαδικασία διαμόρφωσης των τιμών
7. οι γενικοί προσανατολισμοί της οικονομικής πολιτικής θα πρέπει να καταστούν ένα αποτελεσματικό όργανο για τη διασφάλιση της συνεχούς σύγκλισης των κρατών μελών. Θα πρέπει να παρέχουν πιο συγκεκριμένες ανά χώρα κατευθυντήριες γραμμές και να επικεντρώνονται περισσότερο σε μέτρα βελτίωσης του αναπτυξιακού δυναμικού των κρατών μελών, αυξάνοντας με τον τρόπο αυτό την απασχόληση
8. οι οικονομικές πολιτικές και οι εξελίξεις σε κάθε χώρα πρέπει να παρακολουθούνται στο πλαίσιο της πολυμερούς

εποπτείας. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δίνεται στην παροχή έγκαιρης προειδοποίησης, όχι μόνο όταν απειλείται επιδείνωση της δημοσιονομικής κατάστασης, αλλά και όταν συντρέχουν άλλες εξελίξεις, που εάν δεν αντιμετωπισθούν, θα μπορούσαν να απειλήσουν τη σταθερότητα, την ανταγωνιστικότητα και τελικά τη δημιουργία θέσεων εργασίας. Για το λόγο αυτό, το ECOFIN θα πρέπει να απευθύνει έγκαιρα τις αναγκαίες συστάσεις όταν οι οικονομικές πολιτικές των κρατών μελών δεν συμβαδίζουν με τους γενικούς προσανατολισμούς της οικονομικής πολιτικής της Ε.Ε.

9. η παρακολούθηση της οικονομικής κατάστασης και οι συζητήσεις προσανατολισμού πρέπει να αποτελούν ένα τακτικό σημείο της ημερήσιας διάταξης των άτυπων συνόδων του Συμβουλίου ECOFIN

10. το Συμβούλιο ECOFIN πρέπει να παρακολουθεί την εξέλιξη της ισοτιμίας του ευρώ βασιζόμενο σε ευρύ φάσμα οικονομικών δεδομένων. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρέπει να παρέχει αναλύσεις στο ECOFIN και η Οικονομική και Δημοσιονομική Επιτροπή θα προπαρασκευάζει τις εργασίες του. Ενώ οι συναλλαγματικές ισοτιμίες θεωρούνται σαν συνισταμένη όλων των άλλων οικονομικών πολιτικών το Συμβούλιο μπορεί, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, να διατυπώνει γενικούς προσανατολισμούς για τη συναλλαγματική πολιτική σε σχέση με τα νομίσματα τρίτων χωρών

11. το ECOFIN θα αποφασίζει σχετικά με τη θέση της Ε.Ε. σε διεθνές επίπεδο για τα θέματα που αφορούν ιδιαίτερα την ΟΝΕ. Οι θέσεις αυτές θα αφορούν τόσο τις διμερείς σχέσεις μεταξύ της Ε.Ε. και τρίτων χωρών, όσο και τις εργασίες σε διεθνείς οργανισμούς ή άτυπες διεθνείς ενώσεις. Το πεδίο εφαρμογής της διάταξης αυτής είναι περιορισμένο, δεδομένου ότι ψηφίζουν μόνο τα κράτη που μετέχουν στην ΟΝΕ

12. το Συμβούλιο και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα θα εκπροσωπούν την Ε.Ε. σε διεθνές επίπεδο, σύμφωνα με την κατανομή των αρμοδιοτήτων που προβλέπεται στη Συνθήκη. Όσον αφορά τα στοιχεία οικονομικής πολιτικής, εκτός εκείνων της νομισματικής και συναλλαγματικής πολιτικής, τα κράτη μέλη θα εξακολουθούν να ασκούν την πολιτική τους λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη το συμφέρον της Ε.Ε.

Τέλος, κατά την εκπροσώπηση σε διεθνείς οργανισμούς θα λαμβάνονται υπόψη οι κανόνες που διέπουν αυτούς. Ειδικότερα, οι σχέσεις της Ε.Ε. με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο θα βασίζονται στο Καταστατικό του σύμφωνα με το οποίο μόνο κράτη μπορούν να γίνουν μέλη αυτού του οργανισμού. Για το λόγο αυτό, τα κράτη μέλη της Ε.Ε. πρέπει να παρουσιάζουν στο ΔΝΤ τις θέσεις της Ένωσης συμπεριλαμβανομένων των θέσεων του ΕΣΚΤ.

Α9β. Η ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟΥ

Στη Σύνοδο Κορυφής του Λουξεμβούργου ξεπεράστηκε και το τελευταίο εμπόδιο για την ΟΝΕ που ήταν η δημιουργία ή όχι του Euro-X Council. Το Συμβούλιο αυτό θα είναι άτυπο, ενώ το ECOFIN, στο οποίο συμμετέχουν οι υπουργοί όλων των χωρών (in και pre-in), θα είναι το μόνο αρμόδιο όργανο για τη λήψη αποφάσεων. Όμως, ο συμβιβασμός, όπως διατυπώθηκε στα Συμπεράσματα της Προεδρίας, άφησε ερωτηματικά που πιθανόν να προκαλέσουν δυσχέρειες στην πράξη. Ποια είναι τα θέματα με τα οποία θα ασχολείται το άτυπο Συμβούλιο του ευρώ; Ποια είναι τα θέματα κοινού ενδιαφέροντος, τα οποία θα συζητούνται από τους υπουργούς όλων των χωρών;

Σύμφωνα με το κείμενο το άτυπο Συμβούλιο του ευρώ θα συζητεί θέματα που συνδέονται με τις κοινές συγκεκριμένες αρμοδιότητες που αφορούν το ενιαίο νόμισμα. Σύμφωνα με μία ερμηνεία αυτό αναφέρεται στη πολιτική των συναλλαγματικών ισοτιμιών της ζώνης του ευρώ και στα γενικότερα μέτρα οικονομικής πολιτικής για τη στήριξη σε συγκεκριμένες περιόδους εντάσεων στις αγορές της ισοτιμίας του ενιαίου νομίσματος. Όμως τα ζητήματα αυτά συναντώνται πολλές φορές με τα θέματα γενικότερου ενδιαφέροντος στη συζήτηση των οποίων θα καλούνται να μετέχουν και οι υπουργοί των κρατών που δεν μετέχουν στην ΟΝΕ. Οι τελευταίοι θα επικαλούνται συνήθως λόγους ευρύθμου λειτουργίας της ενιαίας αγοράς, συντονισμού των οικονομικών πολιτικών, αποτελεσματικών παρεμβάσεων στις αγορές χρήματος και συναλλάγματος και διεθνούς νομισματικής σταθερότητας, προκειμένου να διευρύνουν την έννοια των θεμάτων γενικού ενδιαφέροντος.

Μέχρι, λοιπόν, να συμμετάσχουν και οι άλλες χώρες στην ΟΝΕ δεν αποκλείονται συνεχείς αντιπαραθέσεις και τριβές μεταξύ των κυβερνήσεων των κρατών in και pre-in ως προς την ακριβή ερμηνεία των αποφάσεων του Ε.Σ. του Λουξεμβούργου.

Το παρήγορο για τη σύγχυση που μπορεί να προκληθεί είναι η διάταξη σύμφωνα με την οποία μόνο το Συμβούλιο ECOFIN θα λαμβάνει αποφάσεις. Αυτό μπορεί να ερμηνευθεί με τη σειρά του ότι σε περιπτώσεις αμφιβολιών ως προς την αρμοδιότητα, τελικά αρμόδιο θα είναι το ECOFIN. Όμως η σχετική φιλολογία αναζωπυρώθηκε το καλοκαίρι του 2000 με πρωταγωνιστή τον Υπουργό Οικονομικών της Γαλλίας Λοράν Φαμπιούς ο οποίος υποστήριξε:

α) το Euro Group - η νέα ονομασία που δόθηκε στο Συμβούλιο Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών της Ευρωζώνης - πρέπει να συζητεί ελεύθερα οτιδήποτε έχει σχέση με την ομαλή λειτουργία της οικονομίας και του ευρώ

β) ειδικότερα πρέπει να συζητεί φορολογικά θέματα, τις μισθολογικές εξελίξεις, την ενοποίηση των χρηματαγορών και τις διαρθρωτικές αλλαγές

γ) το Euro Group οφείλει να προωθεί τις επιχειρηματικές πρωτοβουλίες και να ενθαρρύνει τη διάθεση για την ανάληψη κινδύνων, τελικά δε, να επιδιώκει τη διαρκή ανάπτυξη και την καταπολέμηση της ανεργίας

δ) οι συγχωνεύσεις τραπεζών και χρηματιστηριακών αγορών δημιουργούν μια νέα κατάσταση που πρέπει να συζητείται από το Euro - Group. Απαιτείται η θέσπιση κανόνων που θα ισχύουν σε όλη τη ζώνη του ευρώ αλλά και σε επίπεδο ΕΕ και παγκοσμίως.

A9γ. Η ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ ΤΗΣ Ε.Ε.

Το Ε.Σ. του Λουξεμβούργου αποφάσισε όπως 12 χώρες είναι επιλέξιμες για μελλοντική ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι χώρες αυτές κρίνονται σύμφωνα με τα κριτήρια που θέσπισε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κοπεγχάγης τον Ιούνιο του 1993. Τα κριτήρια της Κοπεγχάγης είναι τα εξής:

α) πολιτικό κριτήριο: οι υποψήφιες χώρες πρέπει να έχουν σταθερούς θεσμούς που εγγυώνται τη δημοκρατία, το κράτος δικαίου, την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και το σεβασμό των μειονοτήτων

β) οικονομικό κριτήριο: οι υποψήφιες χώρες πρέπει να έχουν αναπτύξει μια οικονομία της ελεύθερης αγοράς και να είναι ικανές να αντιμετωπίσουν τις ανταγωνιστικές πιέσεις και τις δυνάμεις της ενιαίας αγοράς

γ) η υιοθέτηση του κοινοτικού κεκτημένου (acquis communautaire): οι υποψήφιες χώρες πρέπει να προσαρμόσουν τη νομοθεσία τους ώστε να ανταποκρίνεται στη νομοθεσία της ΕΕ που προκύπτει από τις Συνθήκες, το παράγωγο δίκαιο, τη νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων συμπεριλαμβανομένου του καθεστώτος ανεξαρτησίας των κεντρικών τραπεζών.

Με βάση τα ανωτέρω κριτήρια, το Ε.Σ. του Λουξεμβούργου κατέταξε τις υποψήφιες χώρες σε τρεις ομάδες:

Κύπρος, Ουγγαρία, Πολωνία, Εσθονία, Τσεχία και Σλοβενία. Με τις χώρες αυτές άρχισαν διμερείς διακυβερνητικές διασκέψεις για την έναρξη διαπραγματεύσεων την Άνοιξη του 1998. Οι χώρες αυτές κρίθηκαν ότι πληρούν όχι όλα όμως τα περισσότερα κριτήρια. Η Κύπρος πληροί τα οικονομικά κριτήρια, δεν έχει όμως προχωρήσει ικανοποιητικά στην ενσωμάτωση του κοινοτικού κεκτημένου, δηλαδή στη μεταφορά στην εθνική νομοθεσία των κανόνων της ενιαίας αγοράς και των ρυθμίσεων που αφορούν άλλες πολιτικές της Ε.Ε. Η Ουγγαρία και η Πολωνία βρίσκονται πλησιέστερα στο στόχο, οφείλουν όμως να προσεγγίσουν περισσότερο. Ακολουθεί η Τσεχία, ενώ η Εσθονία έχει μεν οικονομία της αγοράς, αλλά χρειάζεται να κάνει περαιτέρω βήματα για να είναι σε θέση να αντέξει τις πιέσεις του ανταγωνισμού. Η Σλοβενία πληροί τις προϋποθέσεις, αλλά δεν μπορεί να θεωρηθεί ως λειτουργούσα οικονομία της αγοράς. Οι ανωτέρω χώρες εκτιμάται ότι θα ενταχθούν, ανάλογα με τις επιδόσεις τους μέχρι το 2005.

Ρουμανία, Σλοβακία, Λεττονία, Λιθουανία, Βουλγαρία και Μάλτα. Οι χώρες αυτές δεν πληρούν ούτε τα οικονομικά κριτήρια, ούτε τα κριτήρια σύγκλισης, ούτε έχουν κάνει επαρκή βήματα για την αποδοχή του κοινοτικού κεκτημένου. Οι ουσιαστικές διαπραγματεύσεις για την ένταξη θα αρχίσουν πολύ αργότερα και αναμένεται να εισέλθουν στην Ε.Ε. πολύ μετά το έτος 2005.

Τουρκία. Το Ε.Σ. επιβεβαίωσε την επιλεξιμότητα της Τουρκίας. Θα κριθεί σύμφωνα με τα κριτήρια που ισχύουν για τις άλλες χώρες. Δεν πληροί επί του παρόντος όχι μόνο τα οικονομικά και νομισματικά κριτήρια, αλλά ούτε τα πολιτικά κριτήρια. Ιδιαίτερα διαπιστώνονται προβλήματα λειτουργίας της δημοκρατίας, σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της εδαφικής ακεραιότητας άλλων κρατών μελών και του διεθνούς δικαίου. Επόμενα, δεν πληροί τις προϋποθέσεις έναρξης ενταξιακών διαπραγματεύσεων, αλλά πρέπει να ακολουθηθεί μία ευρωπαϊκή στρατηγική που θα προετοιμάσει την Τουρκία για την προσχώρησή.

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) επιθυμεί όπως οι υποψήφιες χώρες ακολουθούν την εξής πολιτική:

- Η ονομαστική και πραγματική σύγκλιση πρέπει να συμβαδίζουν. Τροποποιώντας τις δομές της οικονομίας ώστε να προσαρμοστούν με αυτές που κυριαρχούν στην ΕΕ και εισάγοντας κατάλληλες διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, οι υπό ένταξη χώρες θα επιταχύνουν τη διαδικασία προοδευτικής σύγκλισης προς το επίπεδο ευημερίας της ΕΕ ώστε να επιτύχουν την πραγματική σύγκλιση. Η πρόοδος προς την εκπλήρωση των κριτηρίων του Μάαστριχτ, σαν προϋπόθεση υιοθέτησης αργότερα του ενιαίου νομίσματος, είναι συμβατή με τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις. Η εκπλήρωση των ανωτέρων κριτηρίων δεν αποτελεί, βέβαια, όρο της ένταξης στην ΕΕ αλλά προϋπόθεση της επίτευξης του μακροπρόθεσμου στόχου της πραγματικής σύγκλισης.
- Οι υπό ένταξη χώρες πρέπει να συνεχίσουν να εφαρμόζουν νομισματικές πολιτικές με στόχο να επιτύχουν και να διατηρήσουν τη σταθερότητα των τιμών και να υποστηρίξουν αυτή τη διαδικασία με συνετή δημοσιονομική πολιτική και κατάλληλες διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις.
- Δεν μπορεί να υπάρξει κοινό χρονοδιάγραμμα για όλες τις υπό ένταξη χώρες όσον αφορά τον προσανατολισμό της προενταξιακής συναλλαγματικής τους πολιτικής, της προσχώρησης μετά την ένταξη στο Μηχανισμό Συναλλαγματικών Ισοτιμιών Νο 2 και της υιοθέτησης αργότερα του ενιαίου νομίσματος. Χωρίς να θυσιάζεται η αρχή της ίσης μεταχείρισης ενδείκνυται ένας πλουραλισμός προσέγγισης ανάλογα με το σημείο εκκίνησης και το απαιτούμενο για κάθε χώρα χρονικό διάστημα επίτευξης της ονομαστικής και πραγματικής σύγκλισης. Στο σημείο αυτό πρέπει να τονισθεί ότι δεν υπάρχουν ρήτρες παρέκκλισης (opt-out clauses) όπως αυτές που πέτυχαν με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ το Ηνωμένο Βασίλειο και η Δανία και με βάση τις οποίες άσκησαν το δικαίωμά τους για μη συμμετοχή στην ΟΝΕ. Οι υπό ένταξη χώρες δεν δικαιούνται να διαπραγματευθούν τέτοιες ρήτρες. Επόμενα από την είσοδό τους στην ΕΕ πρέπει να επιδιώκουν την εκπλήρωση των κριτηρίων σύγκλισης και την υιοθέτηση του ενιαίου νομίσματος. Δεν μπορούν όμως να εισέλθουν στην ΟΝΕ πριν περάσουν τουλάχιστον δύο χρόνια από την ένταξη στην ΕΕ. Ένα από τα κριτήρια σύγκλισης είναι σύμφωνα με το άρθρο 109 j της Συνθήκης και το άρθρο 3 του υπ' αριθ. 6 συνημμένου Πρωτοκόλλου, η συμμετοχή για δύο χρόνια στο Μηχανισμό Συναλλαγματικών Ισοτιμιών Νο 2 χωρίς το εθνικό νόμισμα να υποτιμηθεί στο διάστημα αυτό ή να παρουσιάσει έντονες διακυμάνσεις. Αντίθετα, πρέπει να κινείται μέσα στα όρια διακύμανσης σε σχέση με την

κεντρική του ισοτιμία με το ευρώ που είναι $\pm 15\%$ ή λιγότερο εάν αυτό συμφωνηθεί.

- Η ομαλή λειτουργία των τραπεζικών και χρηματοοικονομικών αγορών ενέχει μεγάλη σπουδαιότητα για τους υποψηφίους που πρόκειται να ενσωματωθούν αρχικά στην ενιαία αγορά και αργότερα στην περιοχή του ενιαίου νομίσματος. Όπως στη ζώνη του ευρώ έτσι και στις υπό ένταξη χώρες ο χρηματοοικονομικός τομέας χαρακτηρίζεται από εντατικές αναδιαρθρώσεις όπως εξαγορές, συγχωνεύσεις ιδιωτικοποιήσεις. Οι κεντρικές τράπεζες θα συμβάλλουν όπως αυτές οι εξελίξεις πραγματοποιηθούν σε ένα περιβάλλον σταθερότητας. Το Ευρωσύστημα θα παράσχει τεχνική βοήθεια στις κεντρικές τράπεζες των υποψηφίων χωρών ώστε να διαδραματίσουν βασικό ρόλο στη διαδικασία της προσαρμογής.

Όλες οι επιλέξιμες χώρες καλούνται να συμμετάσχουν στην Ευρωπαϊκή Διάσκεψη (European Conference) στην οποία θα μετέχουν τα κράτη μέλη της Ε.Ε. και οι ανωτέρω χώρες. Η πρώτη σύνοδος πραγματοποιείται το Μάρτιο στο Λονδίνο. Θα συνέρχεται δύο φορές το χρόνο, μία σε επίπεδο Αρχηγών Κρατών και Κυβερνήσεων και δεύτερη σε επίπεδο Υπουργών Εξωτερικών. Θα είναι ένα πολυμερές πλαίσιο πολιτικής διαβούλευσης που θα ασχολείται με θέματα γενικού ενδιαφέροντος, με στόχο την ανάπτυξη και εντατικοποίηση της συνεργασίας στους τομείς της εξωτερικής πολιτικής, της πολιτικής ασφάλειας, της δικαιοσύνης, των εσωτερικών υποθέσεων και ιδιαίτερα στο χώρο της οικονομίας και της περιφερειακής συνεργασίας.

Α96. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΙΔΙΩΝ ΠΟΡΩΝ ΜΕΤΑ ΤΗ ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ

Είναι γνωστές οι δυσχέρειες που αντιμετώπισαν ακόμα και οι χώρες του σκληρού πυρήνα για να επιτύχουν τα κριτήρια σύγκλισης. Είναι γνωστές επίσης οι αντιδράσεις της Γερμανίας, του Ηνωμένου Βασιλείου και άλλων χωρών που χρηματοδοτούν την Ε.Ε. για το ποσοστό συμμετοχής τους στους ίδιους πόρους της Ε.Ε. Αλλά τριβές υπήρξαν και υπάρχουν για την Κοινή Γεωργική Πολιτική που απορροφά ένα σημαντικό ποσοστό των ιδίων πόρων. Ήδη με τη μεταρρύθμιση του 1992 περιορίστηκαν οι δαπάνες για τη γεωργία από το 59% στο 48% των συνολικών δαπανών του προϋπολογισμού. Πολλές χώρες πιέζουν για ακόμα περαιτέρω μείωση. Το ερώτημα που τίθεται είναι πού θα ευρεθούν νέοι πόροι για την υποβοήθηση της προσαρμογής των υποψηφίων χωρών στους κανόνες της ενιαίας αγοράς και της ΟΝΕ.

Βέβαια, η είσοδος των νέων χωρών στην Ε.Ε. θα ενισχύσει πολιτικά την Ε.Ε. και θα διευρύνει την ενιαία αγορά. Από το τελευταίο γεγονός θα ωφεληθούν κύρια οι μεγάλες βιομηχανικές χώρες. Θα πωλούν τα προϊόντα τους σε μία αγορά όχι των 371 εκατομμυρίων κατοίκων, όπως σήμερα, αλλά των 478 εκατομμυρίων και αν υπολογίσουμε και την Τουρκία των 541 εκατ. κατοίκων. Ο παρακάτω πίνακας δείχνει τον πληθυσμό της Ευρώπης των 15 και τον πληθυσμό των υπό ένταξη κρατών:

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΤΩΝ 15			
1) Γερμανία	82.164.700	9) Πορτογαλία	9.997.600
2) Ην. Βασίλειο	59.623.400	10) Σουηδία	8.861.400
3) Γαλλία	58.746.500	11) Αυστρία	8.091.800
4) Ιταλία	57.680.000	12) Δανία	5.330.000
5) Ισπανία	39.441.700	13) Φινλανδία	5.171.300
6) Κάτω Χώρες	15.864.000	14) Ιρλανδία	3.775.100
7) Ελλάδα	11.000.000	15) Λουξεμβούργο	435.700
8) Βέλγιο	10.239.000	16) Ευρώπη των 15	376.422.200

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΥΠΟ ΕΝΤΑΞΗ ΚΡΑΤΩΝ	
Χώρες πρώτης διαπραγμάτευσης	
1) Πολωνία	38.600.000
2) Ουγγαρία	10.200.000
3) Τσεχία	10.316.000
4) Σλοβενία	2.000.000
5) Εσθονία	1.500.000
6) Κύπρος	700.000
Χώρες δεύτερης διαπραγμάτευσης	
1) Ρουμανία	22.600.000
2) Βουλγαρία	8.300.000
3) Σλοβακία	5.400.000
4) Λιθουανία	3.700.000
5) Λεττονία	2.500.000
6) Μάλτα	360.000
Χώρες τρίτης διαπραγμάτευσης	
1) Τουρκία	63.918.000

Πηγή: 1) ΕΕ-15 και Τουρκία: εκτιμήσεις Eurostat (1-1-2000) 2) Λοιπές χώρες διεύρυνσης: ΟΟΣΑ (1997)

Επόμενα, δημιουργείται στο μέλλον μια τεράστια ενιαία αγορά αγαθών και υπηρεσιών που θα είναι σε πληθυσμό

διπλάσια αυτής της ΗΠΑ και τριπλάσια της Ιαπωνίας. Οι συνέπειες για το εμπόριο θα είναι θετικές. Όμως, το χρονικό διάστημα που θα απαιτηθεί για την ένταξη των νέων χωρών στην Ε.Ε. θα είναι μεγάλο όπως σημαντική θα είναι η περίοδος που θα απαιτηθεί για την προσχώρησή τους και στην ΟΝΕ. Οι οικονομικές αποκλίσεις είναι τεράστιες. Για παράδειγμα, το μέσο κατά κεφαλή εισόδημα των υποψηφίων χωρών φθάνει μόλις το ένα τρίτο του μέσου κατά κεφαλήν εισοδήματος της Ε.Ε. Οι χώρες αυτές χρειάζονται τη βοήθεια της Ε.Ε., αλλά όπως τονίσθηκε δεν υπάρχει διάθεση για την αύξηση των ιδίων πόρων.

Ένας άλλος αποτρεπτικός παράγοντας για την αύξηση των ιδίων πόρων είναι η προσπάθεια όλων αλλά ιδιαίτερα των ισχυρότερων οικονομικά κρατών της Ε.Ε. να αντιμετωπίσουν τη μάστιγα της ανεργίας που απειλεί την κοινωνική συνοχή της Ένωσης.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είχε ήδη ασχοληθεί με το πρόβλημα της συνοχής της Ε.Ε. των 15, αλλά και των υποψηφίων χωρών και είχε προτείνει ανακατανομή των πόρων μέχρι το έτος 2006.

1. Τα διαρθρωτικά ταμεία θα διαδραματίσουν ένα εξέχοντα ρόλο για την οικονομική και κοινωνική συνοχή. Οι δαπάνες για τις πιο αδύνατες οικονομικά περιοχές (στόχος 1 και 2) πρέπει να στραφούν μέχρι το έτος 2006 προς το 35-40% του πληθυσμού της Ένωσης αντί του 51% που καλύπτουν σήμερα. Δεδομένου ότι οι μέσες τιμές ανεργίας στις περιοχές του στόχου 1 είναι κατά 60% πάνω από το μέσο όρο της Ε.Ε. προτείνεται να διατεθούν στις περιοχές αυτές περίπου τα δύο τρίτα των διαρθρωτικών κονδυλίων που είναι διαθέσιμα για τα 15 κράτη μέλη. Η Επιτροπή προτείνει όπως στο μέλλον θα πρέπει να υπάρξει αυστηρότερη επιβολή για το στόχο 1, δηλαδή το κατά κεφαλή ΑΕΠ πρέπει να ευρίσκεται κάτω από το 75% του μέσου όρου της Ένωσης.

2. Το Ταμείο Συνοχής που συνδράμει κράτη μέλη με κατά κεφαλή ΑΕΠ μικρότερο του 90% του μέσου όρου της Ε.Ε. και χρηματοδοτεί έργα υποδομής στους τομείς του περιβάλλοντος και των μεταφορών θα παραμείνει αμετάβλητο. Η Επιτροπή προτείνει η δημοσιονομική του κάλυψη να είναι κατά την έναρξη της περιόδου 2000-2006 και για τα σημερινά κράτη μέλη περίπου 3 δισεκ. ευρώ ετησίως.

3. Η Επιτροπή επιθυμεί να καταστήσει τη γεωργία ανταγωνιστικότερη στις παγκόσμιες αγορές. Η προς ανατολάς διεύρυνση της Ε.Ε. θα έχει σαν επίπτωση την κατά 50% αύξηση των αγροτικών γαιών και το διπλασιασμό του εργατικού δυναμικού στη γεωργία. Αν διατεθούν τα σημερινά επίπεδα τιμών στήριξης και άμεσων πληρωμών της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής, θα προκύψουν σοβαρές εισοδηματικές διαφορές και άλλες κοινωνικές στρεβλώσεις, ενώ θα αυξηθούν τα πλεονάσματα σε ζάχαρη, γάλα και κρέας. Οι στόχοι της μελλοντικής ΚΓΠ πρέπει να είναι:

α) βελτίωση της ανταγωνιστικότητας λόγω χαμηλοτέρων τιμών,

β) εγγύηση για την ασφάλεια και την ποιότητα των τροφίμων προς όφελος του καταναλωτή,

γ) εξασφάλιση σταθερών εισοδημάτων για το γεωργικό πληθυσμό,

δ) μέθοδοι παραγωγής φιλικές προς το περιβάλλον,

ε) δημιουργία εναλλακτικών δυνατοτήτων απασχόλησης και εισοδήματος για τους αγρότες και τις οικογένειές τους.

Από την ανωτέρω μεταρρύθμιση αναμένεται να πληγούν κύρια τα σιτηρά, το βόειο κρέας και το γάλα. Ειδικότερα, εκτιμάται ότι η τιμή παρέμβασης για τα σιτηρά το έτος 2000 θα μειωθεί κατά 20%, ενώ θα μειωθεί η εγγύηση τιμών για τα βοοειδή κατά 30% και πιθανόν η απώλεια θα αντισταθμιστεί με άμεσες πληρωμές στους κτηνοτρόφους. Για το γαλακτοκομικό τομέα προτείνεται μείωση των μέσων τιμών στήριξης κατά 10% μέχρι το 2006 και αντιστάθμιση της απώλειας από μία ετήσια πληρωμή για αγελάδες γαλακτοπαραγωγής.

4. Το νέο δημοσιονομικό πλαίσιο (2000-2006) θα παράσχει συνεκτική κάλυψη εντός λογικών ορίων για την ανάπτυξη των κοινοτικών πολιτικών και τις συνέπειες που θα έχει η Ε.Ε. μετά την προσχώρηση των νέων μελών. Η Επιτροπή εκτιμά ότι δεν θα χρειασθεί να αυξηθεί το ανώτατο επίπεδο δαπανών πέραν του σημερινού 1,27% του ΑΕΠ των κρατών μελών. Με βάση το μέσο συντελεστή ανάπτυξης 2,5% στην Ε.Ε. και 4% στις υποψήφιες χώρες αναμένονται μέχρι το έτος 2006 πρόσθετοι πόροι της τάξης των 20 δισεκ. ευρώ. Επόμενα, δεν θα υπάρξει αύξηση του ποσοστού των δαπανών της Ε.Ε. για την αντιμετώπιση των προβλημάτων συνοχής που θα ενταθούν και από τη διεύρυνση. Οι πρόσθετοι πόροι θα προκύψουν από την αύξηση του ΑΕΠ και υπολογίζεται ότι θα είναι αυξημένοι κατά 17%. Οι δαπάνες για τις διαρθρωτικές πολιτικές θα παραμείνουν στο ίδιο επίπεδο, δηλαδή στο σημερινό όριο του 0,46 του ΑΕΠ, προβλέποντας 275 δισεκ. ευρώ για ολόκληρη την περίοδο. Από αυτά 210 δισεκ. ευρώ προορίζονται για ενέργειες των διαρθρωτικών ταμείων στα υφιστάμενα κράτη μέλη, μεταξύ των οποίων 20 δισεκ. ευρώ για το Ταμείο Συνοχής. Η Επιτροπή προτείνει όπως από την προσχώρησή τους και μετά τα νέα μέλη λάβουν συνολικά 38 δισεκ. ευρώ συμπεριλαμβανομένου και του μεριδίου τους από το Ταμείο Συνοχής. Η προενταξιακή ενίσχυση των υποψηφίων χωρών που επενδύουν στους τομείς του περιβάλλοντος και των μεταφορών θα φθάσει τα 7 δισεκ. ευρώ.

5. Σύμφωνα με τις αποφάσεις του Ε.Σ. του Λουξεμβούργου θα υπάρξει προενταξιακή ενίσχυση με βάση μια εταιρική σχέση για την προσχώρηση. Προτεραιότητα θα δοθεί στην υιοθέτηση του κοινοτικού κεκτημένου και οι οικονομικοί πόροι θα αντληθούν κύρια από το πρόγραμμα PHARE. Τα χρηματοδοτικά μέτρα θα εξαρτώνται από την επιτευχθείσα πρόοδο. Η προενταξιακή ενίσχυση θα αυξηθεί από το έτος 2000 και μετά και θα περιλαμβάνει τον τομέα της γεωργίας και ένα διαρθρωτικό ρυθμιστικό μηχανισμό που θα ευνοεί δράσεις παρόμοιες με εκείνες του Ταμείου Συνοχής. Τα υποψήφια κράτη θα μπορούν να συμμετέχουν επίσης σε ορισμένα κοινοτικά προγράμματα όπως για παράδειγμα στους τομείς της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και της έρευνας.

A9ε) Η ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ, Η ΘΕΣΜΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΚΑΙ Η ΟΝΕ

Το Ε.Σ. του Λουξεμβούργου ήταν σαφές σχετικά με τη θεσμική μεταρρύθμιση: "Η διεύρυνση της Ένωσης προϋποθέτει ενίσχυση και βελτίωση της λειτουργίας των θεσμικών οργάνων". Όπως είδαμε η Συνθήκη του Άμστερνταμ ήταν σημαντική αλλά δεν περιέλαβε μέτρα ουσιαστικής θεσμικής αναμόρφωσης. Η θεσμική μεταρρύθμιση τίθεται πλέον σαν προαπαιτούμενο οποιασδήποτε ένταξης νέων κρατών. Αφορά τη διεύρυνση των θεμάτων για τα οποία απαιτείται ειδική πλειοψηφία, τη στάθμιση των ψήφων, τη σύνθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής μετά τη διεύρυνση, όπου όπως έχει ήδη συμφωνηθεί ο αριθμός των μελών θα περιορισθεί στα 20, τη διαμόρφωση κοινής και αποτελεσματικής εξωτερικής πολιτικής, την ένταξη της Δυτικοευρωπαϊκής Ένωσης στην Ε.Ε., την ουσιαστική αναμόρφωση της νομοθετικής διαδικασίας και του συστήματος της Προεδρίας του Συμβουλίου Υπουργών.

Εκείνο όμως που δεν θα πρέπει να διαφύγει της προσοχής είναι ότι το Ε.Σ. του Λουξεμβούργου εξάρτησε την προσχώρηση νέων κρατών μελών από τα κριτήρια της Κοπεγχάγης. Ένα από τα κριτήρια είναι η προσκόλληση στο στόχο της οικονομικής και νομισματικής ένωσης. Επόμενα, για πρώτη φορά τίθεται ο όρος στα υποψήφια μέλη να προσεγγίσουν τα κριτήρια σύγκλισης της ΟΝΕ. Η διατύπωση βέβαια του όρου δεν απαιτεί πλήρη συμμόρφωση με τα κριτήρια σύγκλισης. Η σωστή ερμηνεία πρέπει να είναι η ύπαρξη τάσης για τη σταδιακή προσέγγιση των κριτηρίων. Αυτό σημαίνει ότι εκτός από την ενσωμάτωση του κοινοτικού κεκτημένου και το σεβασμό των λοιπών κριτηρίων της Κοπεγχάγης το υποψήφιο μέλος για να ενταχθεί οφείλει να βελτιώσει σημαντικά τις οικονομικές του επιδόσεις. Για το λόγο αυτό, πέραν των πολιτικών δυσκολιών, εκτιμάται ότι η Κύπρος που πληροί ήδη τα κριτήρια σύγκλισης, βρίσκεται σε πλεονεκτική θέση έναντι των άλλων υποψηφίων κρατών.